



2024

Elections - Verkiezingen

Les enjeux du dérèglement climatique
De uitdagingen voor de klimaatcrisis



KlimaatCoalitie
Coalition Climat

Verkiezingen 2024

5 maatregelen per bestuursniveau

2 overkoepelende maatregelen

Overzicht

Interfederaal - p24 :

- De Belgische klimaatgovernance herzien en versterken
- (Regionale) plannen voor een rechtvaardige transitie

Regio's - p26 :

- Energiepact voor huisvesting
- Maak van de modal shift een realiteit
- Meer ruimte voor natuur: keer de dalende trend van biodiversiteitsverlies om tegen 2030
- Shift naar agro-ecologie en recht op betaalbare en gezonde voeding
- Kies voor milieuvriendelijke, betaalbare en veilige energie

Federaal - p30 :

- Een rechtvaardige, duurzame en ambitieuze belastinghervorming
- Maak van Belfius een klimaatbank
- Geef het spoor een centrale plaats in het mobiliteitsbeleid
- Maak de shift naar duurzame consumptie
- Financieren van internationale solidariteit

Europese Unie - p34 :

- Ambitie: naar een Green Deal 2.0
- Heroriëntatie van financiering naar een duurzame transitie
- Handel en bedrijven in lijn met het Akkoord van Parijs
- Veerkrachtige agro-voedingssystemen en gezonde ecosystemen als cruciale klimaathefbomen
- Maak de shift van luchtvaart naar trein

Een Green New Deal om van de rechtvaardige transitie naar een koolstofarme samenleving een nationaal project te maken

1. **De volgende legislatuur vormt onze laatste mogelijke kans om onze Belgische en Europese doelstellingen af te stemmen op het Akkoord van Parijs en de opwarming te beperken tot 1,5°C.** Die transitie komt er niet vanzelf, daarvoor is een verschuiving van het gangbare paradigma nodig.
2. België en de EU kunnen daar enkel in slagen, indien de klimaatvoetafdruk en de ecologische voetafdruk drastisch worden verkleind. Dit houdt in dat het een doel moet zijn om het totale energieverbruik en verbruik van nieuwe grondstoffen te verlagen. Dit is niet verzoenbaar met een economie die winstmaximalisatie op korte termijn nastreeft. Sufficiëntie moet een plaats krijgen naast gezonde vormen van efficiëntie.
3. De **rechtvaardige transitie** is een essentiële pijler van het klimaatbeleid, dat niet kan worden uitgestippeld zonder concreet na te denken over de economische en sociale impact voor de werknemers en werknemsters, die de gevolgen van de transitie zullen ondergaan. Zij is de motor voor coherentie en sociale cohesie op alle niveaus.
4. Op internationaal niveau zijn de principes van **klimaatrechtvaardigheid en billijkheid** van essentieel belang om een doeltreffende en eerlijke strijd tegen de opwarming van de aarde te verzekeren. De klimaatverandering kan maar aangepakt worden als daar globale oplossingen voor bestaan. Daarvoor zijn nieuwe evenwichten nodig in de wereld, die leiden tot minder ongelijkheid, minder concurrentie, en meer participatie en solidariteit. België en de EU hebben een grote historische en actuele verantwoordelijkheid om te werken aan herverdelende mechanismen.
5. **Mensen in armoede zijn het minst verantwoordelijk voor de klimaatontwrichting, maar zijn het meest kwetsbaar voor de gevolgen ervan.** Ze riskeren tevens uit de boot te vallen wanneer energie duurder wordt, en bij het aanschaffen van duurzame producten, zeker in de transitiefase. Naast specifieke maatregelen in cruciale domeinen, zoals wonen, moet er ook gewerkt worden aan herverdeling en vermindering van de ongelijkheid.
6. **De klimaatcrisis is maar één van de grote crisissen waarmee we geconfronteerd worden,** naast andere crisissen, zoals de uitholling van de biodiversiteit en de toenemende wereldwijde ongelijkheid. Maar werken aan systeemoplossingen voor die crisis kan hand in hand gaan met globale oplossingen voor een duurzame en meer vreedevolle wereld.
7. De klimaatcrisis grondig aanpakken is het enige perspectief dat **hoop** geeft, en ons kan brengen naar een leefbare wereld waar welzijn, samenwerking en duurzaamheid centraal staan.

Conclusie: **we hebben in België en in de EU sterke, moedige en integere partijen, politici en leiders nodig, met een visie die gaat van lokale tot mondiale oplossingen.** Leaders die kiezen voor welzijn en kansen voor iedereen, in balans met de natuur en de ecologische draagkracht van de planeet. Ze moeten ruimte geven aan **participatie**, nieuwe keuzes durven maken, nieuwe impulsen geven, daar goed over communiceren, en een rem zetten op ongezonde lobby-machines en destructieve praktijken die niet streven naar het algemeen belang.

INTERFEDERALE MAATREGELEN

Eisen:

1. De Belgische klimaatgovernance herzien en versterken
2. (Regionale) plannen voor een rechtvaardige transitie

• **De Belgische klimaatgovernance herzien en versterken**

België moet zijn klimaatdoelstellingen versterken en zich minstens aanpassen aan de Europese eisen ter zake. Daartoe moet België **zijn instellingen voorzien van de nodige instrumenten om de klimaatuitdagingen aan te gaan**: dat vergt een grondige herziening van de samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en instanties.

Daarom vragen wij om:

- proactief in te spelen op de **Europese eisen** wat betreft klimaat- energiedoelstellingen, planning (NEKP) en rapportering.
- **interfederale klimaatwetgeving** (een bijzondere wet) goed te keuren die een reorganisatie mogelijk maakt van de verschillende instanties die klimaatbeleid opstellen en erover beslissen. Daarbij moet voorrang gaan naar: een **(nationaal) comité van onafhankelijke deskundigen**, een **hervorming van de Nationale Klimaatcommissie** (onder meer door een versterking van de administraties en een onderscheid tussen hun werk en dat van het politieke niveau), een verduidelijking van de rol van het **overlegcomité** en van de **Interparlementaire klimaatdialoog** en een permanente verankering van de mechanismen van **burgerparticipatie**.
- de evaluatie en actualisering van het klimaatbeleid op te nemen in de cyclus van **begrotingsherziening**.

- **Ambitieuze plannen voor een rechtvaardige transitie**

We moeten de **sociale cohesie en veerkracht** versterken. Een rechtvaardige transitie uitwerken en uitvoeren, is nodig (i) om de werknemers te begeleiden uit sectoren waarin er minder activiteit zal zijn als gevolg van de transitie en (ii) voor het creëren van duizenden kwaliteitsvolle arbeidsplaatsen in duurzame sectoren. Daarom vragen wij:

- De rechtvaardige transitie op concrete en transparante wijze op te nemen in het **NEKP** (in al zijn onderdelen), met onder meer duidelijke plannen wat betreft de gevolgen van de transitie op het vlak van werkgelegenheid en de noodzakelijke voorbereiding van de werknemers en werknemers (opleiding/herscholing).
- Een **evaluatie uit te voeren van de mogelijke sociale en economische gevolgen van de transitie**, vooral de impact op werkgelegenheid en de mensen in preciaire levensomstandigheden. **Ook de sociale en economische gevolgen van niet-handelen moeten worden geëvalueerd.** Die evaluaties moeten dienen om:
 - betere overgangsmaatregelen te ontwerpen, die sociale en milieudoelstellingen combineren;
 - **sociaal rechtvaardige aanpassingsmaatregelen** te nemen, omdat de meest preciaire ook de eerste slachtoffers van de klimaatontwrichting zijn.
- Het opzetten van een **sociale dialoog** binnen elk paritair comité over de rechtvaardige transitie om een diepgaande reflectie en debat over het onderwerp op gang te brengen. Deze sociale dialoog moet prioritair en in eerste instantie opgestart worden in die **paritaire comités** die het sterkst geraakt worden door de klimaattransitie (bv. chemie, raffinaderijen, staal, ...).
- Werknemers moeten via de organen van sociaal overleg **inspraak krijgen bij de klimaatplannen die bedrijven opstellen** (onder meer in het kader van steunregelingen). Ze zouden ook moeten beschikken over een ecologische balans, een jaarlijks rapport met informatie over de ecologische impact van het bedrijf (waaronder de uitstoot van broeikasgassen).

REGIONALE MAATREGELEN

Eisen:

1. Energiepact voor huisvesting
2. Meer ruimte voor natuur: keer de dalende trend van biodiversiteitverlies om tegen 2030
3. Shift naar agro-ecologie en recht op betaalbare en gezonde voeding
4. Maak van de modal shift een realiteit
5. Kies voor milieuvriendelijke, betaalbare en veilige energie

• Woon- Energiepact

Om de reductiedoelstellingen voor 2023-2030 en klimaatneutraliteit tegen 2050 in tertiaire gebouwen en een EPB A in woningen te bereiken, moeten nu al belangrijke beleidsmaatregelen worden genomen. De renovatiegraad in België, die momenteel 1% bedraagt, zal minstens moeten verdrievoudigen. Wij pleiten voor een **woon-energiepact**, dat particuliere en overheidsinvesteringen moet vrijmaken en massaal moet richten op een grondige en kwalitatieve renovatie van gebouwen en het recht op kwaliteitsvolle huisvesting voor iedereen moet versterken. Daartoe vragen wij om:

- een **tijdschema op te stellen voor het minimale EPB-niveau** dat de verschillende types gebouwen in de periode 2024-2039 moeten behalen (met een renovatieplicht), ook tertiaire gebouwen. Dat EPB-niveau betekent dat het niet meer mogelijk zal zijn om energieverslindende gebouwen te verhuren, maar houdt ook een verplichting in om na verkoop of overdracht van een onroerend goed te renoveren, met prioritaire aandacht voor eigenaars met een groot patrimonium.
- In de eerste plaats de meest kansarme huishoudens te ondersteunen, door het opzetten van een **openbaar renovatieprogramma** voor woningen die worden gebruikt door huishoudens in een situatie van kansarmoede en door renovatie van het bestand aan sociale woningen, zonder echter schade te berokkenen aan de biodiversiteit.
- Waar dat mogelijk is een **collectieve aanpak** te ontwikkelen, met het opzetten van renovaties **per wijk** met een overheidsinstantie die het mogelijk maakt om zaken te coördineren, te stimuleren, groepsaankopen aan te bieden, een renovatietraject voor een hele wijk op te zetten.
- Om te vermijden dat de renovaties invloed hebben op de huurprijzen, die nu voor sommige huishoudens al onbetaalbaar zijn, moet het bestaande aantal sociale woningen worden uitgebreid voor alle wachtenden en moet er een **regeling van de huurmarkt** worden ingevoerd, onder andere via **systemen van vastgelegde huurprijzen met plafonds op basis van de verhouding tot het gemiddelde inkomen**,
- De renovatiesector moet groeien in termen van gekwalificeerde arbeidsplaatsen, en daarom is het dus nodig om snel de opleidings- en tewerkstellingstrajecten te versterken om de toenemende vraag te kunnen opvangen.

- **Meer ruimte voor natuur: keer de dalende trend van biodiversiteitsverlies om tegen 2030**

De strijd tegen het verlies van biodiversiteit is een belangrijke hefboom om de klimaatcrisis en andere belangrijke eraan verbonden maatschappelijke uitdagingen (zoals socio-economische, gezondheid en voedselzekerheid) aan te pakken. Volgende maatregelen zijn essentieel om de dalende trend te keren:

- Maak werk van een **actief onthardingsbeleid** en een **daadkrachtige en sociaal rechtvaardige betonstop** voor 2030. Voorzie daarbij (al dan niet collectieve) systemen voor opvang en gebruik van regenwater. Faseer tegelijkertijd de omzetting van natuurlijke ecosystemen naar ander landgebruik uit.
- **Maak van natuur een bondgenoot** door te investeren in de uitbreiding van de oppervlakte beschermde gebieden in alle regio's (tot EU standaard van 30% beschermde gebieden en 10% strikte bescherming¹), het versterken van de connectiviteit tussen beschermde gebieden, het herstellen van 20% van de totale Belgische land- en zeeoppervlakte² en het realiseren van de Europese verplichtingen i.k.v. de EU kaderrichtlijn water en de EU nitraatrichtlijn (met focus op herstel van grondwatertafels en de infiltratiecapaciteit van onze bodems). Geef zo prioriteit aan Nature-based klimaatoplossingen waarmee we zowel de veerkracht van onze regio's tegen klimaatverandering verbeteren als het biodiversiteitsverlies omkeren.
- Zorg voor voldoende **toegankelijke natuur voor iedereen** ook in stedelijke gebieden. Werk hiervoor met de 3-30-300 vuistregel³.

- **Shift naar agro-ecologie en recht op een gezonde voeding**

Het is mogelijk en wenselijk om een koolstofarm en voedzaam agro-voedingssysteem op te zetten dat ook de natuur respecteert. Dit is een van de sectoren waarvoor de rechtvaardige transitie moet worden versterkt. Daarom vragen wij:

- Wetenschappelijk gebaseerde **transitiescenario's en -plannen op te stellen voor de agro-voedingssector**, om de klimaatdoelstellingen te bereiken, de grenzen van de planeet te respecteren en te werken aan voedselsoevereiniteit.⁴ Het landbouw- en voedselbeleid hierop afstemmen en extra middelen voorzien om een rechtvaardige transitie voor de landbouwers op het vlak van klimaatmitigatie en -adaptatie te ondersteunen. Er is een drastische verhoging nodig, ook op internationaal vlak, om kleinschalige landbouw te ondersteunen.
- **De voedselsoevereiniteit te versterken**, onder meer door massale steun aan lokale productie van basisvoeding⁵ en door onze afhankelijkheid van de import van agro-voedingsmiddelen te

¹ Strikte bescherming: Geen winnings- of habitatswijzigende activiteiten toegelaten, zoals vissen, jagen, etc. Enkel activiteiten die strikt nodig zijn voor natuurbehouddoeleinden zijn toegelaten, zoals acties gelinkt aan herstel, lokale bewoners en bezoekers, en maatregelen tegen bedreigingen van de biodiversiteit.

² Zodanig dat 30% van de beschermde habitats en diersoorten in alle regio's in goede ecologische toestand verkeren tegen 2030

³ Vanuit elke woning zie je minstens drie bomen, 30 % van een wijk ligt in de schaduw van bomen, en om een stedelijke groene zone te bereiken moet je niet meer dan 300 meter wandelen.

⁴ Zie de voorbeelden van scenario's die zijn ontwikkeld in Frankrijk (scenario Afterres 2050) of op het niveau van Europa (scenario "Ten Years for Agroecology in Europe").

⁵ In de eerste plaats: granen voor brood, fruit en groente, peulgewassen en plantaardige olie.

verkleinen en vervolgens op te heffen (palmolie, soja, enz.). Tegelijk ook de veestapel verkleinen en investeren in een agro-ecologische veeteelt, die volledig grondgebonden en zelfvoorzienend in veevoeder is, en elke vorm van subsidies aan de industriële en intensieve landbouw afschaffen.

- **De vraag naar en het aanbod van gezonde en duurzame maaltijden** aan te moedigen (in overeenstemming met de [voedingsaanbevelingen](#)), onder meer door **regelgevende en fiscale maatregelen** (bijvoorbeeld: verbod op reclame voor en belasting van junkfood) en via de hefboom van **collectieve catering** (gratis crèches en schoolkantines, ziekenhuizen en rusthuizen met een progressief tarief afhankelijk van het inkomen, enz.) door verplichte criteria op te stellen voor zoveel mogelijk producten: 1) op basis van een agro-ecologische of biologische productiewijze; 2) afkomstig uit korte ketens en eerlijke handel; 3) lokaal en in het seizoen geoogst.
- **Het gebruik van landbouwgrondstoffen of landbouwgrond voor de productie van energie uitsluiten of strikt beperken** (agrobrandstoffen, zonneparken, biomethaan, enz.) en **de landbouwgrond niet in aanmerking te laten komen voor de koolstofcompensatiemarkt** (inclusief *carbon farming*) gezien de vele risico's die daarmee verbonden zijn (het niet-permanente karakter van de koolstofopslag, negatieve gevolgen voor de mensenrechten en het bereiken van de SDG's, greenwashing, enz.).

- **Maak van de modal shift een realiteit**

Om de uitstoot tegen 2030 met minstens 55% te verminderen, zullen er minder verplaatsingen met personenwagens moeten zijn en moeten duurzame alternatieven worden ondersteund. Dat betekent onder meer:

- **De maximumsnelheid** van het autoverkeer beperken volgens de norm van respectievelijk 100-70-30 km/uur, op de snelweg, buiten de bebouwde kom en binnen de bebouwde kom.
- Circulatieplannen ondersteunen die het autoverkeer reduceren in stads- en dorpskernen, en de **parkeerruimte voor auto's verkleinen** ten voordele van alternatieven (busstroken, fietspaden, voetpaden, enz.).
- Massaal investeren in **doeltreffende en** voor de gebruiker goedkope, inclusieve en voor iedereen toegankelijke **openbaarvervoernetten**, en ook in **comfortabele fiets- en voetgangersnetwerken** die het volledige grondgebied verbinden.
- De toegang tot elektrische deelwagens ontwikkelen als alternatief voor het individuele bezit van privéwagens.
- **Tegen 2030 geen auto's met verbrandingsmotor meer verkopen**, nu al voorrang geven aan minder energieverwendende elektrische voertuigen (met een matige omvang, gewicht en vermogen).

- **Kies voor milieuvriendelijke, betaalbare en veilige energie**

Naast lager energiegebruik, draait een duurzame maatschappij op 100% hernieuwbare energie. En die produceren we vooral zelf. Zo zijn we niet meer afhankelijk van vervuilende energiecentrales of andere landen. Omdat het klimaatbeleid bovendien niet kan worden losgekoppeld van het sociaal beleid, moeten ook het beperken van energiearmoede en aandacht voor een voor iedereen betaalbare energierekening in het kader van een doordacht verbruik hoekstenen zijn voor alle maatregelen op het vlak van energie.

- **Het beleid voor absolute vermindering van het energieverbruik versterken.**
- **Verhoog de ambities voor zonne-energie.** Om het volle potentieel te benutten, moeten alle geschikte daken in ons land met zonnepanelen bedekt worden.
- **Versnel de uitbouw van windenergie** door een goed ruimtelijk kader en een verhoging van het draagvlak voor hernieuwbare energie via het maximaliseren van de baten voor de brede bevolking en de lokale economie en werkgelegenheid.
- Bevorder **energiegemeenschappen** en energiedelen. Zorg voor voldoende ondersteuning bij het opstarten van nieuwe projecten en geef de burger een centrale plaats binnen energiegemeenschappen.

FEDERALE MAATREGELEN

- **Een ambitieuze, rechtvaardige en duurzame belastinghervorming**

Een belastinghervorming is onontbeerlijk om ervoor te zorgen dat de sterkste schouders hun eerlijke deel dragen en om de nodige inkomsten te genereren om te investeren in de transitie. Voor de Klimaatcoalitie zijn milieubelasting en de toepassing van het principe van “de vervuiler betaalt” instrumenten van het milieubeleid die **complementair** zijn aan de andere instrumenten waarover de overheid beschikt (sensibilisering, normen, plannen). Daarom vragen wij:

- Een **versterking van de progressiviteit van de belastingen, en ook een globalisering van de inkomsten** (lonen, inkomsten uit vermogen, enz.), en een vrijstelling van de laagste inkomens.
- Een effectieve vermogensbelasting op de grote vermogens.
- De invoering van een **effectief minimumtarief van vennootschapsbelasting**, en een permanent mechanisme van **belasting van overwinsten** van fossiele bedrijven, dat onder meer zou kunnen dienen om de verliezen of schade te financieren van de gemeenschappen die het sterkst getroffen worden door de klimaatverandering en om de woningen te isoleren van de meest kansarmen.
- De ontvangst van fiscale voordelen en andere subsidies afhankelijk maken van de goedkeuring van een **klimaatplan** in overeenstemming met het Akkoord van Parijs en een **plan voor rechtvaardige transitie** dat is onderhandeld met de werknemers en werknemers.
- De **geleidelijke opheffing van rechtstreekse of onrechtstreekse subsidies aan fossiele energie**, en vooral van fiscale niches zoals **salariswagens**, door in het kader van het eenheidsstatuut voor arbeiders en bedienden voor alle werknemers en werknemers een vergoeding te voorzien die gelijk staat aan een salariswagen en de daarbij horende voordelen.

- **Maak van Belfius een klimaatbank**

Ons land snakt naar een investeringsgolf. De industriële sectoren staan voor een ingrijpende transformatie, ons energiesysteem moet op de schop, lokale overheden worden overstelpt door een veelheid aan taken zonder middelen, en we zitten met een enorme financiële bottleneck in de woningmarkt, met honderdduizenden woningen die ingrijpend gerenoveerd moeten worden zonder dat de bewoners hiervoor de nodige middelen hebben

- Een actieve financieringsstrategie vanuit de overheid is onontbeerlijk. Doorbreek dan ook het taboe over Belfius, en **zet Belfius** (100% eigendom van de federale overheid) dan ook in **als speerpunt van een sociaal-ecologische investeringsgolf**.
- Zet daarbij ook de **federale (en regionale) investeringsmaatschappijen** aan het werk: zorg voor meer transparantie, sterkere interfederale samenwerking, een opschaling van de middelen waar zij over beschikken én een missie-gerichte structuur die inzet op grootschalige sociaalecologische investeringen.

- **Geef het spoor een centrale plaats in het mobiliteitsbeleid**

Maak werk van de mobiliteitshift om de emissies drastisch te verlagen en het aantal wagens op de weg te verminderen door alternatieven te voorzien en te ondersteunen. Daarbij moet het openbaar vervoer, en in het bijzonder het spoor, de ruggengraat van de mobiliteit in België vormen. Daarvoor is nodig:

- Verhoog de investeringen in kwalitatief, veilig en toegankelijk spoorvervoer, met voldoende financiële en materiële middelen en voldoende personeel.
- Behoud en versterk het binnenlandse spoorvervoer als een openbare dienst met één publieke operator.
- Maak het spoorvervoer betaalbaarder, met minimum een prijsstop tot 2030 om de aantrekkelijkheid te vergroten.
- Volbreng snel de **integratie met alle regionale openbaarvervoersmaatschappijen** (MIVB, De Lijn, TEC) op vlak van tickets en tarieven (de mogelijkheid om één gezamenlijk ticket of abonnement te kopen) en op vlak van het aanbod (het verzekeren van vlotte overstappen en aansluitingen tussen verschillende operatoren).
- Wat betreft het woon-werkverkeer, **breid het 80/20-derdebetalersstelsel** uit naar alle gecombineerde abonnementen, zodat zo veel mogelijk werknemers gratis met het openbaar vervoer op het werk kunnen geraken.

- **Stimuleer internationale klimaatrechtvaardigheid**

We moeten beseffen dat **een globale oplossing voor het klimaat niet mogelijk is in een extreem ongelijke wereld. Herverdeling is nodig, en daarnaast dient het globale Zuiden te beschikken over de middelen voor een koolstofarme ontwikkeling, om zich te kunnen aanpassen aan de gevolgen van de klimaatcrisis en de onherstelbare schade van de klimaatcrisis het hoofd te kunnen bieden.**

De ontwikkeling van het globale Zuiden is geen kwestie van eeuwige groei maar van het beëindigen van patronen van extractie en exploitatie en van het veranderen van de regels van de economie naar een eerlijker systeem voor de meerderheid van de wereldbevolking. Dit vereist beleidscoherentie op alle niveaus.

Daarom vragen wij:

- Pleit op de relevante internationale fora – EU, VN, WHO, Wereldbank en IMF – voor **mechanismen die klimaatrechtvaardigheid en herverdeling bevorderen**: zorgplichtwetgeving, bescherming van natuur en biodiversiteit, stoppen van belastingontduiking via fiscale paradijzen, democratiseren van internationale instellingen zoals IMF en WHO, schuldverlichting en -kwijtschelding, opvang klimaatonthemding, enz. Grijp de opportuniteiten om vernieuwende concepten aangereikt vanuit het globale Zuiden te ondersteunen of om er zelf te lanceren.
- Verhoog het **financieel engagement van België voor internationale klimaatfinanciering**, zodat ons land, in overeenstemming met de internationale akkoorden, op eerlijke en progressieve wijze bijdraagt aan het doel van 100 miljard dollar per jaar en aan **het nieuwe doel voor na 2025**, zonder afbreuk te doen aan de middelen die beschikbaar zijn voor ontwikkelingssamenwerking; een rechtvaardige Belgische bijdrage bedraagt minstens **500 miljoen euro per jaar**. De aandacht voor adaptatie moet behouden blijven.
- Erken de dringende nood aan **financiering van de verliezen en de schade**. Draag in die context bij aan de werking van en middelen voor een specifiek **fonds**, met vooral middelen uit **vernieuwende financieringsbronnen** (zoals een belasting op financiële transacties, op internationaal luchtverkeer of op fossiele bedrijven). Garandeer bovendien dat de **vrijwillige engagementen** bijkomend en transparant zijn en afgestemd op de noden van de landen.

- **Shift naar duurzame consumptie**

Overconsumptie heeft een impact op de uitstoot van broeikasgassen. Een van de hefbomen is regelgeving op stimulansen tot overconsumptie door het invoeren van een beleid dat de consumptie van goederen en diensten met een zware impact op de planeet tracht te beperken en dat de bevrediging van de essentiële noden van iedereen verzekert door een eerlijker verdeling van de hulpbronnen. Bijvoorbeeld:

- **Een verbod op reclame voor goederen en diensten die heel schadelijk zijn voor het klimaat, een verbod op reclame voor fossiele bedrijven en de meest vervuilende producten** (auto's die vervuilender zijn dan het gemiddelde doel, vliegreizen, scheepvaartverkeer, fossiele bedrijven en fossiele brandstoffen, vlees, enz.)
- **Verlenging van de wettelijke garantietermijn** voor producten waarvan we redelijkerwijs kunnen verwachten dat ze aanzienlijk langer meegaan dan twee jaar (minimum 5 tot 10 jaar voor grote huishoudtoestellen, minimum 3 tot 5 jaar voor elektronica), om de duurzaamheid, de herstelbaarheid en de circulaire economie te stimuleren.

EUROPESE MAATREGELEN

Eisen:

1. Ambitie: naar een Green Deal 2.0
2. Handel en bedrijven in lijn met het Akkoord van Parijs
3. Heroriëntatie van financiering naar een duurzame transitie
4. Veerkrachtige agro-voedingssystemen en gezonde ecosystemen als cruciale klimaathefbomen
5. Maak de shift van luchtvaart naar trein

● Ambitie: naar een Green deal 2.0

De Europese 'Green Deal' zorgde sinds 2019 voor vooruitgang ten opzichte van het aarzelende beleid van de decennia daarvoor. Klimaat en milieu verschoven naar het hart van de Europese politiek. De volgende legislatuur moet nog sterker inzetten op klimaatambitie en rechtvaardigheid. Om de uitstoot van broeikasgassen op coherente wijze te verminderen en zo de opwarming te beperken tot 1,5°C (Akkoord van Parijs), zijn zowel technische maatregelen nodig als maatregelen om de consumptie in de rijke landen te beperken, en moeten we tegelijk voorzien in de essentiële noden voor iedereen. De strijd tegen klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en sociaal onrecht moet **elk beleidsdomein mobiliseren, van landbouwbeleid tot internationale diplomatie.**

Concreet vragen we:

- Een verdere verhoging en concretisering van het ambitieniveau. **Voor 2030** vraagt de Klimaatcoalitie aan België en Europa om elk hun wettelijke doelstelling vast te leggen op een **vermindering van hun directe uitstoot van broeikasgassen met ten minste 61%** ten opzichte van 1990, terwijl ze hun inspanningen voortzetten om de vereiste hogere reductieniveaus te bereiken⁶.
- Om tijdens de zittingsperiode reductiedoelstellingen voor broeikasgasemissies vast te leggen voor 2035 en 2040. **Voor 2040** vraagt de Klimaatcoalitie aan België en Europa om elk hun wettelijke doelstelling vast te leggen op **een vermindering van de directe uitstoot van broeikasgassen met minstens 95%** ten opzichte van 1990, **en om te streven naar klimaatneutraliteit** tegen die datum.
- **Tegen 2035 moet een coherente tussentijdse doelstelling van minstens 80% vermindering van directe emissies ten opzichte van 1990 worden aangenomen.**
- Deze doelstellingen gaan hand in hand met de integratie van de beginselen van een **rechtvaardige transitie**, en er moeten maatregelen worden genomen om zowel de klimaatdoelstellingen als de sociale doelstellingen te bereiken (vermindering van armoede en ongelijkheid, fatsoenlijke leef- en werkomstandigheden, kwaliteit en

⁶Na de publicatie van het IPCC-rapport op 20 maart 2023 (AR6 SYR) vraagt de secretaris-generaal van de Verenigde Naties alle ontwikkelde landen om te streven naar klimaatneutraliteit tegen 2040 en alle opkomende landen om te streven naar klimaatneutraliteit tegen 2050:

<https://press.un.org/en/2023/sgsm21730.doc.html>

toegankelijkheid van werkgelegenheid en opleiding, solidariteit met het Zuiden, recht om in een gezonde omgeving te leven, inclusieve sociale dialoog, met uitvoering van ander beleid dat sociale cohesie bevordert, zoals openbare diensten van goede kwaliteit)..

- Het centraal stellen van **rechtvaardigheid** in het klimaatbeleid met juridische instrumenten die de rechtvaardige transitie voor werknemers en het “leave no one behind”-principe versterken en verankeren.
- Dit omvat eveneens een **bijkomende versterking van de doelstellingen** inzake **energiebesparingen** en **hernieuwbare energie**, nieuwe bindende doelstellingen om de materiaalvoetafdruk te verminderen, en de formulering van concrete uitfaseringsdata voor fossiele brandstoffen.
- Een **evaluatie en herziening** van het Europese regelgevende kader (bv. de fit-for-55 wetgeving), om te zorgen dat dit in overeenstemming is met deze nieuwe doelstellingen, dat het ook effectief geïmplementeerd wordt op het terrein (en in de lidstaten), en de lancering van nieuwe initiatieven en instrumenten in elk domein dat tekort dreigt te schieten.

- **Handel en bedrijven in lijn met het Akkoord van Parijs**

De Europese Unie moet haar handelsbeleid afstemmen op het Akkoord van Parijs. In plaats van de volumes verhandelde goederen steeds maar te proberen verhogen, moet Europa trachten **een lokaal verankerde en veerkrachtige economie** te ontwikkelen op haar grondgebied. De economische activiteit moet op duurzame wijze proberen inspelen op de basisnoden van iedereen. Er moeten strenge sociale en milieunormen worden opgenomen in alle handelsakkoorden.

- Alle nieuwe handelsverdragen die de Europese Unie ratificeert, moeten hoofdstukken bevatten over klimaat en duurzame ontwikkeling, die **bindend** zijn, met:
 - **Expliciete en effectieve maatregelen** ter bescherming van natuurbehoud, duurzame handelsinitiatieven; en ter bestrijding van klimaatverandering, armoede en ongelijkheid.
 - Een **doeltreffend klachten- en sanctiemechanisme** tegen schendingen van de internationale mensenrechten-, arbeids- en milieuconventies
- De verschillende lidstaten van de Europese Unie en de Europese Unie zelf moeten **op gecoördineerde wijze uit het Verdrag over het Energiehandvest** stappen, en een “onderlinge” overeenkomst activeren die het mogelijk maakt de gevolgen van de in het verdrag voorziene overlevingsclausule te bevriezen.
- **Critical Raw Materials Act:** Pleit op Europees niveau voor een grondstoffenstrategie die in de eerste plaats de vraag naar grondstoffen drastisch reduceert door het verankeren van een lokale economie en circulaire maatregelen. Hanteer het voorzorgprincipe bij de ontginning en ondersteun in dat kader een wereldwijd moratorium op **diepzeemijnbouw**. Pleit voor duurzame, sociale en rechtvaardige handelsakkoorden, die de hulpbronnen op eerlijke wijze verdelen en de betrokkenheid en raadpleging van de lokale gemeenschappen garanderen.
- Speel een actieve voortrekkersrol in de verdere uitbouw en afdwinging van een bindende regulering met betrekking tot een **“zorgplicht” voor bedrijven**. Besteed hierbij bijzondere aandacht aan de opname van robuuste standaarden voor een “enhanced due diligence” voor bedrijven en financiële instellingen actief in conflict- en hoog risicogebieden.

- **Heroriëntatie van financiering naar een duurzame transitie**

De transitie naar een koolstofvrije samenleving vergt een ingrijpende herschikking van de huidige uitgaven en investeringen: terwijl de behoeften in de transitiesectoren niet kunnen worden vervuld, worden er nog altijd enorme bedragen geïnvesteerd in activa die niet te verzoenen vallen met de bescherming van het klimaat, zowel door de overheid als door een deel van de bedrijven en burgers. Wij vragen dan ook:

- **Een financiële en monetaire strategie:** roadmaps en regulering om de financiële sector in lijn te brengen met de internationale klimaatdoelstellingen - met o.a. een herziening van de taxonomie, zodat deze echt groen is (uitsluiten van gas, nucleair en andere schadelijke sectoren) en ook milieuschadelijke investeringen in kaart brengt en actief ontmoedigt. Een hervorming van het monetaire mandaat van de ECB, zodat deze volop de Europese milieu-agenda ondersteunt.
- **Nieuwe Europese middelen:** een verder opschalen van de EIB als Europese klimaatbank, en een versterking van de eigen financieringscapaciteit van de EU, zodat de EU de rechtvaardige transitie in de lidstaten kan helpen financieren. Dit omvat eveneens een versterking van instrumenten als het Sociaal Klimaatfonds, opdat deze een échte hefboom worden een rechtvaardige transitie.
- **Ademruimte voor groene investeringen:** Hervorming van het Europese begrotingskader, om lidstaten meer ruimte te geven om klimaatinvesteringen te doen, en fiscale regels die belastingconcurrentie tussen lidstaten tegengaat. Dit laatste via een geharmoniseerde vennootschapsbelasting en een financiële transactietaks, en door de talloze uitzonderingen en fossiele subsidies in de energiebelastingen aan te pakken.

- **Veerkrachtige agro-voedingssystemen en gezonde ecosystemen als cruciale klimaathefbomen**

Een rechtvaardig en duurzaam landbouwbeleid en sterk biodiversiteitsbeleid zijn cruciaal voor het behalen van de Europese klimaatdoelstellingen zowel op vlak van mitigatie als adaptatie. Daarnaast vormen ze een belangrijke hefboom voor de aanpak van de maatschappelijke uitdagingen gekoppeld aan de klimaatcrisis (zoals socio-economische, gezondheid en voedselzekerheid). Nous demandons donc

- Breng het **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in overeenstemming met de EU klimaatdoelstellingen, de Farm to Fork (F2F)-strategie en de EU biodiversiteitsstrategie**. Gebruik de volgende herziening om de ambitie en het budget voor klimaat en milieu te verhogen zodanig dat onze voedsel- en landbouwsystemen echt worden getransformeerd, en garandeer daarbij een waardig inkomen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor de landbouwers en landbouwsters. Zet in op een uitvoering die het klimaatmitigatiepotentieel maximaliseert.
- Implementeer de F2F-strategie ten volle. Realiseer in dit verband o.a. de **wetgeving rond duurzame voedselsystemen**. Zet in op een eiwitshift, ondersteun de transitie naar minder vlees- en zuivelproductie en bevorder de transitie naar duurzame landbouwproductiesystemen zoals agroforestry.
- Zorg voor een **ambitieuze uitvoering** van de EU Biodiversiteitsstrategie, de EU Bodemstrategie en de EU Bosstrategie alsook strikte handhaving van de EUDR, de EU Natuurherstelwet en LULUCF. Verhoog het ambitieniveau bij herzieningen.
- Zet in op een **doortastend pesticidebeleid**. Maak werk van een versnelde uitvoering en een vermindering van pesticiden met minimaal -50% en stop de uitvoer van verboden pesticiden naar niet-EU landen.

- **Maak de shift van luchtvaart naar trein**

Het spoor is de meest duurzame vervoerswijze voor langeafstandspersonenvervoer binnen Europa. Een modal shift ten voordele van de spoorwegen is dan absoluut noodzakelijk om Europa beter te verbinden. Zowel op vlak van kwaliteit als op vlak van financiële aantrekkelijkheid is er nog werk aan de winkel in Europa:

- Wijzig het **Vierde Spoorwegpakket** en laat de lidstaten het spoorverkeer als openbare dienst behouden
- Werk aan **vlotter, frequenter en goedkoper grensoverschrijdend treinverkeer**: geïntegreerde ticketverkoop voor reizen binnen Europa (ononderbroken dienst van vertrek tot aankomst), versterking van de grensoverschrijdende complementariteit (verbindingen, aansluitingen, uurregelingen, diensten), ontwikkeling van nachttreinen, en het wegwerken van alle praktische en technische barrières die het internationaal treinverkeer bemoeilijken.
- Zet in op een modal shift naar het spoor in het goederenvervoer zodat minimaal de doelstelling van een modal share van 30% voor het goederenvervoer per spoor in de Europese Unie tegen 2030 gehaald wordt, via tussentijdse doelstellingen, bindende

regels en financiële responsabilisering van het bedrijfsleven. Formuleer nu al doelstellingen en maatregelen voor een verdere verhoging van het aandeel van het spoor na 2030.

- Maak werk van **fiscale incentives**
 - Voer een **“frequent flyer tax”** in, waarbij iemand voor de eerste vlucht een kleine belasting betaalt, maar waarbij die belasting per elke extra vlucht exponentieel verhoogd wordt.
 - Schaf de vrijstelling van btw voor vliegtickets en van de uitzondering van accijnzen voor kerosine af.
- Verbied korteafstandsvluchten (met rechtvaardige transitie voor werknemers in de luchtvaartsector) voor reizen van minder dan 1000 km en het bezit en gebruik van privéjets.